

Lokalt förändringsarbete för grön omställning - sammanfattning

Kommuner och regioner går före och nya samspel mellan de nationella och lokala nivåerna

Kommuner och regioner går före i sitt arbete med klimatomställningen och kraften i det regionala och lokala arbetet har ofta förbisetts eller missbedömts. Ny fokus bör läggas på samspelet mellan olika nivåer i samhällsorganisationen och hur detta kan bli en starkare kraft i arbetet för att främja lokalt omställningsarbete och samtidigt nå höga nationella mål. Då många av de åtgärder som behöver vidtas för att minska klimatpåverkan, t.ex. genom maten och transporter samt energi i kommunerna, handlar om smartare resursutnyttjande har synen på klimatarbetet förändrats från ett åtagande till ett utvecklingsområde. Det som är klokt ur ett miljöperspektiv är ofta också klokt ur ett ekonomiskt perspektiv. Sverige består av 21 regioner och 290 kommuner som har olika förutsättningar för att driva omställningsarbetet. Staten stiftar lagar och regler. Inom dessa har man sedan att verka **lokalt och regionalt. Vi behöver gå från en regleringskultur till en förtroendekultur och skapa ett nytt samspel som möjliggör och stimulerar lokalt omställningsarbete.**

Analysgruppens förslag

För att kunna stimulera och påskynda det lokala och regionala omställningsarbetet behövs **faktaunderlag och ett nytt förhållningssätt i statens styrning av kommuner och regioner**, t.ex.

- En gemensam modell för att redovisa, jämföra och följa miljö-, klimat- och hållbarhetsarbetet lokalt och regionalt.
- En modell som enkelt erbjuder kommuner och regioner möjligheten att inom ramen för försökslagstiftning kunna erbjuda nya tjänster eller organisatoriska lösningar.

För att möjliggöra det regionala omställningsarbetet behöver **en översyn av lagstiftningen** göras i syfte att identifiera lagar, onödiga begränsningar och målkonflikter som hindrar kommuner och regioner att gå före:

- Stat, kommuner och regioner bör tillsammans inleda ett arbete för att inventera lagar som begränsar möjligheten att driva på omställningsarbetet och hindrar kommuner och regioner från att stimulera och ge incitament för hållbara lösningar.

- Stat, kommuner och regioner bör tillsammans inleda ett arbete för att inventera om det finns målkonflikter i lagar och normer på miljöområdet som bromsar omställningen i mer hållbar riktning.

Förändringar av skattesystem och ekonomiska styrmedel både nationellt och lokalt för att möjliggöra en lokal och regional omställning av trafiksystemet. T.ex.

- Arbetsgivare ges större möjligheter att stimulera ett miljövänligt resande till arbetet.
- Kommuner ges möjlighet att, där de är väghållare, själva besluta om och disponera medlen från trängselavgifter för förändringar i infrastrukturen och utbyggnad av kollektivtrafik.
- Trafikverket och övriga berörda myndigheter bör få ett tydligare mål att verka för en ökad andel resande med kollektivtrafik både på väg och på spår.
- Trafikverket bör få tydligare direktiv om att medverka till och underlätta utbyggnaden av kollektivtrafiklösningar.

Större fokus läggs på att **sprida erfarenheter och engagera fler i hållbarhetsarbetet**, t.ex.

- Staten stödjer möjligheten att inrätta kunskapscentrum runt om i Sverige.
- Ett ekonomiskt stöd till kommuner och regioner för att sprida kunskap.
- Stat, region och kommuner bör tillsammans arbeta fram en strategi för hur vi kan exportera och dra nytta av miljökunskandet och systemkunskandet i regioner och kommuner.
- Kommuner och regioner ges ett nationellt uppdrag att, i samverkan med staten, stödja framväxandet av nya folkrörelser och lokal näringslivsutveckling på hållbarhetsområdet i samband med implementeringen av den nya agenda 2030.